

DOCUMENTE ÎN LIMBA FRANCEZĂ DIN COLECȚIA DE CARTE RARĂ
A BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE USARB

DOCUMENTS IN FRENCH LANGUAGE FROM
SL USARB RARE BOOK COLLECTION

Lilia MELNIC

Abstract: *The article was written to promote the valuable documents from SL USARB Rare Book Collection. In the work were described historical French works of the universal treasure published during the 19th and 20th centuries.*

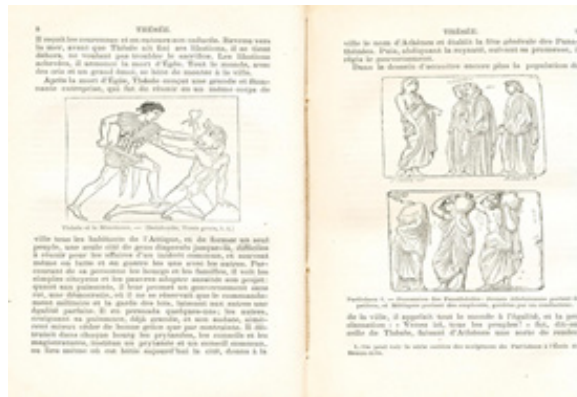
Keywords: *rare book, cover, engraving, vignette, history, historiography, chronicle*

Patrimoniul cărților rare din colecția Bibliotecii Științifice USARB de la începutul anului 2017 este alcătuit din 5 683 documente inedite în mai multe limbi ale lumii. 1 200 din ele sunt documente în limba franceză din diverse domenii. Colecția include și opere istorice din tezaurul universal apărute de-a lungul secolelor XIX și XX în importante centre tipografice din Europa. Ele sunt de o mare valoare științifică și documentară, indispensabile pentru cunoașterea istoriei.

Alexandre Dumas susținea că antichitatea este aristocrația istoriei. În toate domeniile cunoașterii și dezvoltării spirituale, inclusiv și în domeniul istoriei, Grecia antică a jucat un rol decisiv, oferind gândirii științifice condiții favorabile prin superioritatea structurii social-politice, dezvoltării culturii, literaturii și filozofiei. Dintre scriitorii antichității de un mare renume s-a bucurat Plutarh (cca 46 – cca 125) din Cheroneea, Beotia. O importantă operă scrisă de către renumitul istoric grec cu scopul de a ameliora relațiile tensionate dintre greci și romani este *Vieți paralele ale oamenilor iluștri*. Lucrarea cuprinde 50 de biografii ale unor personalități elene și romane, prezentate în contextul evenimentelor istorice. De-a lungul veacurilor ea a fost una dintre scrierile antice cele mai citite.

Colecția de patrimoniu include două ediții ale renumitei opere traduse în limba franceză de către E. Talbot. **Plutarque, Oeuvres complètes. T. 3 : Les vies des hommes illustres**, Paris : Libr. Hachette et Cie, 1912 cuprinde biografiile alternative ale următoarelor personalități: Crasus și Cucullus; Nicias și Crossus; Agesilas și Pompée; Cezar și Alexandru cel Mare; Phocion și Caton le Jeune. Prin această operă Plutarh și-a propus să prezinte contemporanilor exemple demne de urmat, descriind personajele în diverse situații de manifestare: dârzenie, timiditate, virtute, moliciune sufletească. Darul descrierii picturale al marelui scriitor face ca textele să fie citite cu mare interes, iar tablourile vii au toată forța de o realitate prezentă pentru cititori.

Pentru ca textul opereii să fie accesibil și celor tineri, în anul 1872, la Paris au fost publicate două volume în care biografiile oamenilor iluștri greci și romani au fost incluse separat. Volumul din colecția Bibliotecii, **Plutarque, Vies des Grecs Illustres** publicat la Paris: Libr. Hachette et Cie, 1872, prescurtat și adnotat de Alphonse Feillet, include doar biografiile celebrităților din Grecia: Solon, Aristide, Cimon, Périclès, Aratus etc. Ineditele texte, ilustrate de P. Sellier cu 53 viniete, redau scene din antichitate. Cartea cuprinde o prefață și un mic rezumat al metrologiei grecești din sistemul de măsuri, greutate și monede. Pe foaia de titlu sunt aplicate ștampilele: „Библиотека Румянцевского Музея” și „Лицей Цесаревича Николая”.

În Evul Mediu anele și cronicile au fost cele mai des folosite forme de descriere ale evenimentelor istorice. Un exemplu de cronică medievală în limba franceză în colecția bibliofilă a Bibliotecii este cartea lui **Robert de Clari, La Conquête de Constantinople** (Cucerirea Constantinopolului), Paris : Libr. Ancienne Honore Champion, Editeur, 1956. Volumul face parte din seria de publicații cu titlul **Les Classiques fran- cais du moyen age** dirijată de Mario Roques. Autorul, cavaler din regiunea Picardia, Franța a participat la Cruciada a IV-a (1202-1204) și a redactat o cronică a evenimentelor în limba franceză medievală. Grație lucrării cunoaștem detalii cu privire la viața armatei, negocierile sau operațiunile militare din acel timp. Singurul manuscris al opereii este păstrat la Biblioteca Regală din Copenhaga, Danemarca. Prezenta lucrare a fost tradusă în limba franceza modernă de Pierre Charlot, ediția critică a textului, fiind elaborată de Philippe Lauer. Din introducerea cărții cititorul va afla date suplimentare despre manuscris, autor, edițiile publicate, limbă și grafie. Textul opereii este însoțit de bibliografe, note critice, note istorice, indice de nume și un glosar. Ex-librisul pe versoul copertei, ce definește numele „Edinburgh University Library” ca fost posesor, adaugă o valoare bibliofilă și documentar-istorică exemplarului din colecția Bibliotecii Științifice USARB. Pe foaia de titlu este aplicată marca editorului Honore Champion cu deviza în limba latină *Nonquam Retrorsum* și ștampila „EX Univ. Edinburgen”.

Dacă în antichitate Grecia a jucat un rol important în dezvoltarea domeniului istoriei, atunci la sfârșitul secolului XVIII începutul secolului XIX Franța, fiind epicentrul unor ample evenimente precum revoluția franceză din 1789, domnia lui Napoleon și operațiunile sale militare, ocupă locul de frunte în descrierea istorică. Pleiada de istorici ai vremii este cu adevărat impresionantă. Francois Guizot, Augustin Thierry, Adolphe Thiers, François-Auguste Mignet, Alexis de Tonqueville, Fustel de Coulanges și Jules Michelet au cercetat și au descris cu lux de amănunte istoria europeană, au investigat epoci trecute din istoria Franței și a Angliei cu specificul, tradițiile și cultura lor proprie. Operele scriitorilor romantici reprezintă o istorie literară, scrisă în stil oratoric. Ele sunt ușor de citit, fiind populare și astăzi.

O mare valoare reprezintă colecția **Les Historiens**, tipărită la Paris: Libr. Aristide Quillet, 1960 din seria **Encyclopédie des Classiques Quillet** dirijată, de Paul Penciolelli. Cartea cuprinde operele istoriografilor francezi din perioada romantismului. Un mare spațiu în acest volum a fost rezervat reproducerii unor extrase din operele marelui poet romantic al istoriei, Jules

Michelet (1798-1874). În lucrarea *Histoire de France*, considerată drept marea epopee a Franței, renumitul istoric descrie un tablou panoramic al vieții poporului cu toate componentele existenței sale: pamântul, evenimentele, oamenii, societatea. Prin amploarea operei și măreția stilului savantul și-a exprimat dragostea nemărginită față de propria țară. Istoricul a apreciat mult mișcarea națională a popoarelor europene, inclusiv a poporului român, fapt care a făcut ca opera sa să se bucure de un mare succes. Cartea este ilustrată cu portretele autorilor în alb-negru. Coperta din carton este acoperită cu hârtie marmorată oranj. Pe cotorul din piele de culoare maro apar în litere aurite numele autorilor și titlul însoțite de ornamente.

O altă frescă istorică din patrimoniul Bibliotecii este lucrarea istoricului romantic francez Augustin Thierry (1795-1856), **Essai sur l'histoire de la formation et des progres du tiers etat** (*Eseu asupra istoriei formării și progreselor Stării a treia*), publicată la Paris : Ed. Furne et Cel, libraires, 1853 în care autorul a descris cu un limbaj plastic și sugestiv tabloul de ansamblu al civilizației franceze începând cu epoca medievală și terminând cu secolul al XVIII-lea. Volumul debutează cu prefața autorului. Lucrarea, ce formează partea principală a volumului, reprezintă o sinteză a tuturor operelor scrise despre Franța de către istoric anterior. În cele zece capitole Thierry a demonstrat rolul pozitiv și hotărâtor în istorie al stării a treia din epoca revoluției (starea a treia cuprindea populația franceză alcătuită din burghezii, țărani și muncitori urbani). Fragmentele inedite ce însoțesc lucrarea de bază

conțin o relatare amănunțită despre originile vechilor constituirii municipale ale orașelor franceze, în special al orașului Amiens. Cartea include portretul lui Augustin Thierry realizat de sculptorul Lecouturier. Pe foaia de titlu este aplicată ștampila „Ленинградская Воен. Библиотека Р.К.К.А.”

Scriitoarea franceză **Eugénie Foa** (1796-1852) este autor a numeroase texte pentru tineri, biografii ce invocă virtute, curaj, caritate, toleranță și alte talente. *Bibliothèque historique de la jeunesse* este titlul celor cinci culegeri de narațiuni istorice publicate în secolul al XIX-lea. Două din ele completează patrimoniul cărților rare al Bibliotecii. Primul volum al colecției, **Bibliothèque historique de la**

jeunesse, editat la **Paris : Desforges, Libr, 1845**, cuprinde zece nuvele istorice despre cele mai captivante momente din copilăria și adolescența unor personalități proeminente din istoria mondială: Napoleon Bonapart, Louis XVI, Ecaterina, Anne de Bretagne, Germaine de Stael, Gasparc Netscher. Șase litografii originale pe fundal alb-negru aconperite cu o foaie de protecție ilustrează textele inedite. Al doilea volum a fost publicat cu un an mai târziu și cuprinde opt povestiri despre: Benjamin Franklin, Joseph-Marie Jacquard, Jacques Callot, Hortense et Eugène de Beauharnais etc. Cartea mai include nouă poezii de Madame Pauline Herment, născută Desforges. Textele sunt însoțite de frontispicii cu motive florale și vegetale. Printre cele șase ilustrații încadrate în text, regăsim portretele scriitoarelor realizate de litograful Becquet.

În a doua jumătate a sec. al XIX-lea, datorită importanțelor progrese pe care le face societatea și știința, pe prim plan se impun ideile care au la bază fapte obiective, științifice. În această perioadă au fost înființate societăți istorice, reviste, institute de cultivare și cercetare a trecutului. În Franța savanții care s-au distins cu deosebire au fost Gabriel Monod, Victor Duruy, Hippolyte Taine, Ernest Renan, Ernest Lavisse. Istoricul francez Victor Duruy (1811-1894) a fost cel care a pus, în 1868, bazele importantului institut de cercetare istorică **Ecoles**

Practique des Hautes Études (Școala Practică de Studii Superioare), unde s-au format generații de cercetători din întreaga Europă. Duruy a inițiat și a coordonat colecția **Histoire Universelle** în cadrul căreia au fost publicate diverse lucrări istorice. Din această serie, colecția inedită a Bibliotecii USARB cuprinde volumul doi al lucrării: **Victor Duruy, Histoire de France** publicat la Paris: Librairie Hachette, 1874. Structurată în cinci perioade, lucrarea reprezintă o cercetare fundamentală cu privire la Istoria Franței. Savantul descrie detaliat etapele celor mai interesante și importante momente istorice, de la Războiul Religiiilor din secolul al XVI-lea, la perioada Franței constituționale și domnia lui Napoleon. În fiecare perioadă sunt relatate fapte despre activitatea unor figuri importante care au decis soarta țării și au influențat în mod direct sau indirect mersul istoriei. Prin arta și claritatea expunerii, autorul reușește să-l captiveze pe cititor, modelând personaje vii și epoci. Lucrarea se încheie cu un rezumat al evenimentelor din

perioada 1815-1871. Volumul cuprinde sute de gravuri la text și impecabile hărți pliante color, ale căror titluri sunt înserate în primele pagini ale cărții. Coperta este din carton, acoperită cu pânză de culoare brună, pe cotor sunt imprimate cu litere aurite numele autorului și titlul cărții.

A doua lucrare este cea a istoricului francez **Jiles Zeller** (1820 – 1900), **Histoire resumee d'Italie** : Depus la chute de l'empire romain jusqu'a nos jours (476-1876), Paris : Libr. Hachette et Cie, 1876. Cartea reprezintă o sinteză a istorie Italiei ce relatează soarta celebrei Peninsule de la căderea Imperiului Roman, până la schimbările aduse în această țară de războiul ce a schimbat total echilibrul european. Fiind la o a treia ediție, lucrarea conține o introducere a autorului, are cotorul și colțurile din pânză, forțat din hârtie marmorată în culoare brună, oranj și galben. Pe pagina de titlu este ștampila „Одесская Общественная Библиотека”.

Istoricul francez Ernest Lavisse (1842-1922) a contribuit mult la organizarea studiului și a învățământului istoric din Franța. Cărțile savantului, inclusiv numeroasele manuale au însoțit formarea mai multor generații de profesori și studenți atât în Franța, cât și peste hotarele ei.

Una din lucrările sale didactice este manualul **Ernest Lavisse, Histoire de France: Cours elementaire: cl. de 10 et 9 des Lycees et colleges**, Paris: Libr. Armand Colin, 1926 ce a parcurs o cale lungă în timp și spațiu pentru a ajunge pe masa cercetătorului bălțean, fiind o donație din partea Universității Fresno, California. Volumul conține narațiuni și descrieri cu imagini încadrate în text. Descrierile au fost selectate de către autor din documente autentice, oferind copiilor o primă idee despre evenimentele și personajele principale din istoria Franței. Manualul este alcătuit din cărți, capitole și paragrafe numerotate. Vinietele ce le însoțesc redau o suită de scene din viața copiilor din marile epoci ale istoriei. Altele reprezintă o serie de ilustrate despre manierele, costumația și obiceiurile strămoșilor. Cele de la sfârșitul capitolelor reproduc succesiunea

mijloacelor de transport pe parcursul istoriei. Imaginea de pe copertă, încadrată într-un chenar cu motive florale, vine să completeze mesajul autorului: «*L'enseignement de l'histoire aux tout petits doit être une suite d'histoires comme en racontant les grands-pères à leurs petits enfants*».

Printre gânditorii însemnați ai epocii se numără și renumitul istoric francez **Hippolyte Taine** (1828 - 1893), care a întreprins încercări de pătrundere ale legilor ce guvernează evoluția istoriei. Una dintre cele mai importante opere ale sale este lucrarea **Les origines de la France contemporaine** (*Originile Franței contemporane*), alcătuită din trei părți: Vechiul regim, Revoluția și Regimul modern. Cunoscută și acum, lucrarea este o capodoperă literară și un studiu istoric de anvergură. Pentru a o scrie, Taine a întreprins cel mai larg studiu al documentelor de arhivă cu privire la evenimentele de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, ce au creat Franța secolului al XIX-lea. În această lucrare autorul a dezvăluit cititorilor adevărul nu numai despre marea revoluție franceză, dar, de asemenea, despre originile istorice ale sistemelor politice occidentale. Volumele 10 și 11 ale operei din colecția Bibliotecii editate la Paris : Hachette, 1947 intră în componența părții a treia și cuprind un amplu studiu al reformelor lui Napoleon, al bisericii și școlii. Volumul 11 include o prefață de André Chevillon. Pagina de titlu conține ștampila „Institut Français De Cologne, Bibliothèque”.

La începutul secolului XX, datorită dezvoltării mijloacelor tehnice de comunicare și informare, lumea tinde spre universalitate pe toate planurile. Acest fenomen se reflectă și în istoriografie, care a atras în jurul ei savanți din diverse domenii: istorici, filozofi, sociologi, economiști, politologi, etnologi, lingviști. Inițiativa noii orientări aparține istoriografiei franceze, unei pleiade de istorici precum Marc Bloch, Fernad Brandel, Lucien Febvre, Pierre Renovin.

Istoricul francez **Marc Bloch**, specialist în istorie medievală, este autorul lucrării **Les Caractères originaux de l'histoire rurale française** (Caracterele originale ale istoriei rurale franceze), Paris: Librairie Armand Colin, 1968 în care a analizat structurile agrare din Occident (formele de arendare ale pământului, de repartizare și exploatare a acestuia), apelând la informații din domeniul istoriei, etnografiei, lingvisticii și a geografiei. Autorul descrie Franța împărțită în trei mari tipuri de peisaje rurale și civilizații agrare. Cartea include 18 planșe topografice în afara textului.

În cartea: **Robert Burnand, La vie quotidienne en France en 1830**, publicată la Paris: Librairie Hachette, 1943 din seria de publicații „La vie quotidienne” autorul descrie o perioadă complicată și hotărâtoare din istoria țării când tensiunile acumulate în societate au condus la Revoluția din 1830. Ca urmare, rege al Franței a fost proclamat Ludovic-Filip d’Orleans. În cele douăsprezece capitole ale cărții intitulată „Le cercle de famille”; „Images de Paris et de province”; „Couturières et tailleurs”; „L’église et les églises”; „La santé du corps”; „Gens de plume et de palette” etc. este descrisă viața cotidiană a poporului francez din acea perioadă. Volumul include un articol introductiv și o încheiere, semnate de către autor.

Gravura de pe copertă este o reproducere a unui desen intitulat „La Malle-Poste” realizat de P. Fort, litografie de C. Bargue. Pe prima pagină de gardă este mențiunea „Amis sans frontières” și ștampila cu înscrisurile „C.E.S. Avenue de Mont-à-Camp, 59 LOMME”. Pe a treia pagină este aplicată mențiunea „Collège d’Enseignement Général de FILLES LOMME”. Pagina a patra conține o listă a cărților din seria respectivă publicate la librăria Hachette.

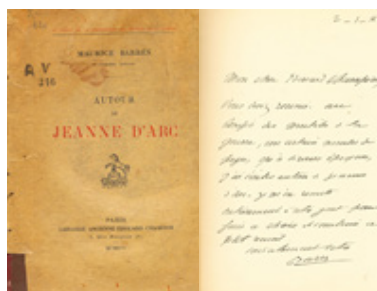
Cartea **Histoire du costume en France**, Paris : Librairie Hachette, 1924 face parte din colecția **Encyclopedie par l’image**, ce cuprinde toate domeniile cunoștințelor umane. Fiecărui subiect i-a fost dedicat un volum ilustrat cu 150 de gravuri ce însoțesc textele clare, ușoare și atractive. Volumul din colecția Bibliotecii este o excelentă prezentare a evoluției costumului francez, începând cu epoca galo-romană și terminând cu al doilea imperiu francez. Fiecare perioadă cuprinde o analiză detaliată a vestimentației feminine și a celei masculine. Cele treisprezece capitole conțin și o descriere amănunțită a accesoriilor, încălțămintei, coafurii și a machiajului ce completează imaginea costumelor de epocă. În încheiere autorii au plasat o bibliografie la tema respectivă și o listă a volumelor din colecția „Encyclopedie par l’image” aranjate în ordine tematică. Cartea prezintă interes pentru actori, istorici, traducători și poate fi folosită în cadrul cursului de design vestimentar.

Nicolae Iorga este unul dintre marii intelectuali europeni ai secolului XX. Tematica cercetărilor sale istorice a fost foarte variată, consacrată studierii fenomenelor istoriei universale și a celei naționale. O treime din opera sa este scrisă sau tradusă în limba franceză. Strălucit elev și laureat al Școlii Practice de Studii

Superioare de la Paris, Nicolae Iorga a acumulat vaste cunoștințe audiind prelegerile și studiind operele marilor savanți ai cugetării franceze precum Jules Michelet, Hippolyte Taine, Ernest Lavisse, Gabriel Monod. La sugestia profesorului său Charles V. Langlois, N. Iorga a susținut și a publicat în anul 1896 teza, al cărei obiect de studiu erau cruciadele. Ulterior, marele savant va rămâne fidel acestei teme pe tot parcursul vieții, devenind și un istorician al cruciadelor despre care a îmbogățit cunoștințele prin multe lucrări și texte inedite. Scrierile lui **N. Iorga** în limba franceză îmbogățesc colecția Bibliotecii, dintre care scoatem în evidență volumul **La France de Terre Sainte**: considerations synthetiques: conferences donnees en Sorbonne, publicat la București în anul 1934 ce poartă titlul general al conferințelor pe care renumitul savant le-a ținut la începutul secolului trecut la Sorbona, având drept subiect cruciadele, Europa, Imperiul Bizantin, Islam, Biserica, Creștinism, sec. XII-XIII. Pe foaia de titlu este aplicată ștampila: „Universitatea din București, Facultatea de Istorie-Filozofie, Secretariat”.

N. Iorga a consacrat o serie de opere de mare importanță, dedicate istoriei și civilizației poporului polonez. În anul 1921 renumitul savant a publicat lucrarea **Polonais et Roumains**: Relations politiques, économiques et culturelles, Bucurest: Impr. „Cultura neamului românesc”, în care pune accentul pe refacerea statului polonez și subliniază tradiția bunelor relații economice, culturale și politice dintre România, în special dintre Țara Moldovei, și Polonia care își au începutul în secolul XIV. N. Iorga începe relatarea istorică a evenimentelor din perioada evului mediu timpuriu, când s-a format statul moldovenesc și a obținut independența, și încheie cu secolul al XIX. Cartea cuprinde un capitol dedicat legăturilor dintre boierii moldoveni și nobilii polonezi în care autorul descrie rolul hotărâtor pe care l-au avut domnitorii Moldovei: Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Alexandru Lăpușneanu, Vasile Lupu, Eremia Movilă în promovarea politicii de apropiere a celor două țări. Cartea este ilustrată cu portretele domnitorilor Moldovei și a familiilor lor.

Din raritățile Bibliotecii face parte și cartea scriitorului și omului politic

francez **Maurice Barrès** (1862-1923), **Autour de Jeane D'Arc**, editată la Paris, Librairie Ancienne Édouard Champion, 1916. Colecția de texte conține o amplă informație cu privire la instituirea Zilei naționale a Jeane d'Arc. Cartea va surprinde prin opiniile originale ale autorului despre copilăria Fecioarei din Orleans și țara în care a crescut. Lucrarea face parte dintr-o ediție numerotată și tipărită în 600 de exemplare. Opera a fost imprimată pe suport de hârtie Arches, cu text tipărit în culorile neagră și roșie. În frontispiciu regăsim o reproducere în facsimile a unei scrisori-prefață manuscrise a autorului către editorul Edouard Champion. Cartea conține și un catalog al editorului conectat la sfârșit pe 12 pagini, inclusiv 8 pe hârtie de culoare roz.

Napoleon este unul din fenomenele excepționale ale istoriei. Nu întâmplător i-au fost consacrate sute de lucrări și studii. Lucrarea **La Vie de Napoléon. Racontée par Napoléon** a văzut lumina zilei la Paris: Ed. Julliard în anul 1955 sub egida Clubului francez al cărții. Romanul vieții sale Napoleon nu l-a scris vreodată, el l-a vorbit timp de o jumătate de secol. Pierre-Louis Roederer, Emmanuel de Las Cases, Barry Edward O'Meara, douăzeci de secretari și o sută de confidenți au fost nu doar moraliștii Împăratului, dar, de asemenea, înregistratorii săi. Textele au fost adunate de către scriitorul francez Claude Roy din diferite scrieri, corespondență sau povestiri dictate de către Napoleon. Ele au fost găzduite și montate în ordine cronologică formând un monolog minunat. Coperta este din carton acoperit cu pânză albă, decor în cunună de lauri cu semnătura lui Napoleon. Lucrarea include o prefață semnată de către autor. Textele, ornamentate cu un chenar marginal, sunt însoțite de numeroase reproduceri ale gravurilor în alb negru. Lucrarea a fost realizată după macheta originală a lui Jacques Darce în caractere moderne pe hârtie mată offset cu filigranul clubului la tipografia Paul Dupont. Cartea este o ediție cu tiraj limitat, ce cuprinde 7 500 exemplare numerotate. Lucrarea din colecția Bibliotecii propusă pentru lectură are numărul 4047.

Clubul francez al cărții a editat și colecția **Portraits de l'Histoire**, dirijată de muzicologul și istoricul francez Jean Massin. Cartea: **Jean Massin, Robespierre**, editată la Paris în anul 1956, prezintă o biografie neobișnuită, în care autorul se referă la o figură foarte specială și totuși foarte bine cunoscută în istoria Franței. Maximilien Robespierre este unul din simbolurile revoluției franceze. Mult timp considerat un dictator, Robespierre acum apare într-o lumină diferită. În prefață autorul ne relevă motivele simpatiei sale față de revoluționarul francez. Ea este întemeiată pe un studiu minuțios al evenimentelor și al comportamentului personajului prin-

cipal. Pentru scrierile și discursurile sale, Jean Massin îl plasează pe Robespierre în prim plan al oamenilor de stat și subliniază că este unul dintre cei mai iluștri scriitorii francezi pe care Franța i-a dăruit lumii. Jean Massin, cu toată rigoarea unui istoric, ne oferă oportunitatea de a-l recunoaște. Motto-ul volumului sunt cuvintele lui Lazare Carnot (1753-1823, politician, inginer și matematician francez) „*On n'est pas révolutionnaire: on le devient*”. Lucrarea a fost executată după macheta originală a lui Jacques Darche în caractere moderne pe hârtie offset sirene cu filigranul clubului. Exemplarul din Biblioteca Științifică USARB este cu numărul 8 671. Legătura cărții fină din carton, îmbrăcat în pânză de culoare portocalie, pe care sunt stampe imprimate cu profilurile unor oameni iluștri. Contururile profilului lui Robespierre sunt aurite. Cartea câștigă și prin prezența mai multor portrete alb-negru ale lui Robespierre (perioade diferite ale vieții).

Istoria este martorul care confirmă trecerea timpului; iluminează realitatea, vitalizează memoria, oferă călăuzire în viața de zi cu zi și ne aduce știri din antichitate.

Cicero

Referințe:

1. CARTE RARĂ ÎN LIMBA FRANCEZĂ (SECOLUL XVIII - XX). Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți. Alcăt. E. SCURTU, E. HARCONIȚA (red.-coord.), L. MIHALUȚA (red.), trad. în lb. fr. de Vitalie PRISĂCARU, design / coperta / S. CIOBANU. Bălți : Bibl. Șt. USARB, 2010. 206 p. (*Vestigia semper adora*). ISBN 978-9975-931-64-9 ; http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/publ_bcii/carte_franceza.pdf.
2. HUREZEANU, Damian. *Istoriografie generală și românească*. București : Ed. Fundației „România de Măine”, 2005. 188 p. ISBN 973-725-641-9.
3. LICA, Vasile. *Istoriografie generală* : Note de curs. Galați, 1999. 121 p.
4. RÂPEANU, Valeriu. *Nicolae Iorga*. București : Ed. Demiurg, 1994. 143 p. ISBN 973-96915-1-X.